

Tietoisku

Kauppapolitiikan talousvaikutukset

OP:n ekonomistit
2/2025

Kaupan esteet heikentävät talouskasvua

- Vapaakauppa nostaa yleistä hyvinvointia, mutta hyödyt eivät jakaudu tasaisesti. Vastaavasti esimerkiksi tullien korotukset hyödyttävät osaa yrityksistä, mutta heikentävät kuluttajien asemaa.
- Käytännössä vapaakauppa ei ole toteutunut koskaan. Kauppapolitiikalla pyritään tyypillisesti parantamaan oman maan asemaa kansainvälisessä kilpailussa tai suojaamaan maalle tärkeitä aloja tai edistämään muita tavoitteita.
- Suuret maat voivat teoriassa hyötyä asettamistaan tulleista, joten ne voivat näin niin teoriassa kuin käytännössä kokonsa puolesta edistää geotaloudellisia intressejään. Maailma on teoreettisia malleja monimutkaisempi, mutta empiirinen tutkimus tukee niiden perustulemia.
- Tutkimustulosten perusteella Trumpin hallinnon aiemmin asettamat tullit vastatoimineen heikensivät yleistä taloustilannetta (suuren maan oletus ei pätenyt). Pieni osa yrityksiä ja tullit kerännyt hallinto hyötyivät, mutta kuluttajat ja osa yrityksistä kärsi tappioita joko tullien ja niistä johtuneiden vastatoimien vuoksi.
- Mallilaskelmien mukaan uudet tullien korotukset laskisivat BKT:n tasoa ja nostaisivat hintoja perusskenaarioon verrattuna. Koska tullien korotuksiin tyypillisesti vastattaisiin vastatulleilla, vaikutukset olisivat pitkälti samankaltaisia, mutta esimerkiksi inflaatio voisi kehittyä jossain määrin eri tavoin. Tyypillisesti laskelmissa epävarmuudella on suuri merkitys.

Kansainvälisen kaupan teorian ja politiikan perusteita

- Vapaakauppa tuottaa kilpailullisilla markkinoilla suurimman hyödyn. Hyöty perustuu yritysten erikoistumiseen aloille, joilla niillä on suhteellista etua tai joilla ne voivat saavuttaa mittakaavaetuja. Vapaa kauppa luo kuitenkin voittajia ja häviäjiä.
- Tullista hyötyvät teoriassa tullin asettaneen maan valtio ja yritykset. Kuluttaja puolestaan häviää.
- Tuontitulli pohjimmiltaan heikentää talouden tasapainoa, koska hyödykettä, jolle tulli asetetaan tuotetaan kotimaassa liikaa ja kulutetaan liian vähän tasapainoon nähden.
- Tulleja voidaan pitää joissain tapauksissa perusteltuna. Esimerkiksi, jos markkinat eivät toimi hyvin tai suojatakseen kansallisesti tärkeää toimialaa.
- Suuri maa voi teoriassa hyötyä asettamastaan tullista, koska tullattavan tuotteen viejämäan hinta laskee. Tätä kutsutaan vaihtosuhtehyödyksi. Pieni maa ei saa vastaavaa hyötyä, jolloin tuontitullin vaikutus on yksiselitteisesti kielteinen.
- Tullimaksut eivät ole ainoita kauppapolitiikan välineitä. Kiintiöt ja vientituet ovat tyypillisiä muita vapaata kauppaa rajoittavia ja talouden tasapainoa heikentäviä kauppapoliittisia toimia.
- Kansainvälisen kaupan perusmallit ovat vahvoja yksinkertaistuksia, joissa ei tyypillisesti ole mukana valuuttakurssien tai korkojen vaikutuksia. Teoria on silti linjassa empiiristen tulemien kanssa.

Tutkimusten viesti on yksiselitteinen –kaupan esteet haitallisia taloudelle kokonaisuutena

- Tutkimus ei tue sitä, että Yhdysvallat olisi hyötynyt tullien korotuksesta. Tullattujen tuotteiden kanssa kilpailevien yritysten saama hyöty ja kasvaneet tulot liittovaltiolle jäävät tutkimusten mukaan kuluttajien kärsimää tappiota pienemmäksi.
- Tullit eivät myöskään kokonaisuutena lisänneet työllisyyttä, koska työllisyys kärsi tulleista hyötyneiden alojen ulkopuolella välituotteiden kallistumisen vuoksi.
- Lisäksi Kiinan asettamat vastatullit ovat aiheuttaneet kustannuksia yhdysvaltalaisille viejille, joihin Kiinan asettamat tullit ovat kohdistuneet, mikä on myös heikentänyt työllisyyttä.
- Useiden mallilaskelmien perusteella tullien korotukset heikentäisivät talouskasvua ja nostaisivat hintoja.
 - Suora vaikutus talouskasvuun ei kuitenkaan olisi esimerkiksi 10 prosenttiyksikön korotuksista kovin suuri –joitain prosenttiyksikön kymmenyksiä.
 - Mallilaskelmissa epävarmuuden kasvulla on suuri merkitys.
- Laskelmissa on luonnollisesti monia epävarmuustekijöitä rahapolitiikan reaktioista valuuttakurssien vaihteluihin. Hintakehityksen kannalta rahapolitiikan rooli on olennainen.

Miten tullien korotukset näkyisivät?

Trumpin kauppapolitiikan vaikutusarvioita

	IMF	Suomen Pankki		
Asetettavat tullit	Maat asettavat toisilleen 10% tullit.	USA asettaa Kiinalle 60 % ja maat toisilleen 10 % tullit.		
Epävarmuussokin koko	Investoinnit -4 % USA:ssa ja euroalueella	Merkittävä epävarmuuden kasvu		
BKT:n kasvun keskimääräinen muutos 2025-2026, %-yksikköä				
	Maailma	USA	Euroalue	Suomi
Tullien suora vaikutus	-0,1	-0,3	-0,1	-0,2
Epävarmuuden vaikutus	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1
Yhteensä	-0,3	-0,5	-0,3	-0,3

25 prosenttiyksikön korotus tullimaksuihin veisi maksut 1930-luvun tasolle

- Kaavailut korotukset tullimaksuihin olisivat niin suuria, että niiden arvioimiseen ei ole dataa ”modernilta ajalta”
- Kaikkiin arvioihin näin suurista muutoksista liittyy huomattavaa epävarmuutta.

Lue lisää:

- IMF (2024) World Economic Outlook, October (2024)
- Juvonen, P., Silvo A., Viertola, H. (2024) Tullit ja kauppapoliittinen epävarmuus heikentävät talouskasvua. Euro & talous.
- Krugman, P. R., Obstfeld M., Melitz, M.J. (2023) International Trade. Theory and Policy.
- McKibbin, W., Hogan, M. ja Noland, M. (2024). The international economic implications of a second Trump presidency, Peterson Institute for international economics, PIIE.

Yhteystiedot

Reijo Heiskanen
Pääekonomisti
reijo.heiskanen@op.fi
010 252 8354
X: @Reiskanen

Tomi Kortela
Johtava ekonomisti
tomi.kortela@op.fi
010 252 1866
X: @KortelaTomi

Joona Widgrén
Senioriekonomisti
joona.widgren@op.fi
010 252 1013
X: @jjwidgren

X: @OP_Ekonomistit

op.media

